

dividuenen burger tegenover den anderen burger, maar niet met betrekking tot de burgers gezamenlijk tegenover eene hen allen onrechtvaardig aangrijpende en verpletterende macht van buiten? En heeft dan niet elke onderdaan naar de mate zijner krachten zijne overheid in de poging dier bescherming te steunen, niet in de eerste plaats om zelfbescherming, maar tot hulp en bescherming van anderen, van zijne medeburgers?

Deze vragen stelt Prof. Heering niet, en die beantwoordt hij niet. Toch zijn dat hier vragen van moraal of ethiek, en vragen van liefde. En dienstweigering, en aansporing tot dienstweigering, kan dus juist verloopvorming van liefde, en weigering van plichtmatig liefdedeot, en ethisch dus zeer schuldig zijn.

Natuurlijk zijn daarmede niet de meeste oorlogen, noch de laatste groote oorlog, gerechtvaardigd, noch de schrikkelijke gruwelen daarin vergoeljk. Het gaat er slechts om, of er ooit, in eenig geval, oorlog denkbaar en mogelijk kan zijn als heilige plicht, en die geboden wordt door liefde en ambtelijke roeping. Zoo ja, dan kan de oorlog als zoodanig, elke oorlog zonder eenige uitzondering ooit, niet veroordeeld worden, noch in strijd zijn met ethiek en liefde en het ware Christendom. Men moet dan onderscheid maken tusschen de oorlogen. De vraag wordt dan slechts, welke oorlogen niet, en welke wel geoorloofd en plichtmatig kunnen zijn, en hoe deze geoorloofde en plichtmatige oorlog dan gevoerd behoort te worden. En dienstweigering, en aansporing tot dienstweigering, en het eischen van eenzijdige nationale ontwapening, kunnen dan bliken plichtverzakking te zijn, in strijd met den eisch van liefde en van Goddelijke roeping.

In de zevende plaats komt de vraag, of met eenzijdige, nationale ontwapening, dienstweigering enz. iets gewonnen wordt voor het volk ter bescherming. Prof. Heering meent van wel, blz. 285—288. Hij spreekt van vredesdemonstratie, „voor duizenden Christenen daarbuiten een demonstratie... van wat nog hooger is dan aardse vrede“, blz. 285, van „een daad van geloof in het ontwaakte wereldgeweten, een daad van vertrouwen in de zich oprichtende rechtsgedachte, die zonder dit vertrouwen zich niet verzeulen kan“, blz. 288. Hieruit spreekt een optimisme ten aanzien van menselijke goedheid, als niet gerechtvaardigd is volgens de H. Schrift. Welke rechtmatige grond is er, zulk een geloof en vertrouwen met betrekking tot den mensch en de menschheid te hebben? Geeft dit geen blijk van een „on-rezelen kijk“ op mensch en menschheid? Vgl. blz. 257. En daarbij ook het weinig tellen van het communistische en socialistische gevaar? Blz. 306 v.v.

Hierbij komt ten achtste, dat Prof. Heering het geloof in Gods hulp bespot. Naar aanleiding van een woord van Dr. de Visser in de Tweede Kamer over de kracht Gods die met onze zwakheid kan zijn en ons doen overwinnen, schrijft hij:

„Nu weten wij wel, dat alle geloof een kant heeft van kinderlijk vertrouwen, maar deze kinderlijkheid gaat ons te ver!“ blz. 242. Vertrouwen op God, wanneer wij onzen plicht doen, maar onze middelen en krachten niet opgewassen schijnen tegen de overweldigende machten, die ons bedreigen, is dus kinderachtig, maar vertrouwen op den mensch en zijne goedheid is plichtmatig en zal wonderen werken van bescherming! Met zulk een railleering komt Prof. Heering reeds terstond in strijd met het eerste artikel van ons algemeen Christelijk geloof: Ik geloof in God den Vader, den Almachtige...

Nu wijst Prof. Heering ook op de verschrikkelijkheden van den oorlog met het gewapend, blz. 295 v.v. En wie zou niet sidderen, wanneer hij de profetie daarvan hoort. Maar voorerst staat God nog boven alle kunnen en zoeken van menschen. Die ook door Zijne natuurkrachten, wind en wolven enz., alle berekeningen van menselijke schraanderheid gemakkelijk verijdelen kan. Voorts zij in dezen ook verwezen naar een artikel van Dr Th. J. E. Matlaar: De phosgeenvergiftiging te Hamburg enz. in de „N. B. C.“ van 1. Juli 1928.

Eindelijk nog dit. Blz. 10 v. schrijft Prof. Heering: „Aan sectariërs en confessioneelen (beiden dogmatisch-geloofigen) valt dit altijd moeilijk te begrijpen“. Het gaat er daar over, dat de Heere Christus geen nieuwe wet gebracht heeft, maar een nieuwe gezindheid verkondigd. Dit doet echter thans niet ter zake. Op deze uiting wordt nu alleen gewezen, omdat er uit blijkt, hoe Prof. Heering zoozeer dogmatisch gebonden is, dat hij nog niet eens inziet, hoe ook hij zelf met zijne opvattingen en beschouwingen evanzer sectariëer, confessioneel, dogmatisch-geloofige is, als degenen die het Oude Testament erkennen als Gods Woord, al heeft zijne confessie dan een anderen inhoud, dan de hunne, en is het dogma, dat hem blind, een ander dan dat van hen. Hoe bevooroordeeld en verduisterend werkt toch het dogma van de onbevooroordeelde wetenschap!

K. S.

BOEKBESPREKING.

„Exodus“, door Prof. Dr F. M. Th. Böhl.
Groningen—Den Haag—J. B. Wolters.

De geleerde exegeet komt in zijn inleiding en in zijn „Uitleg“ openlijk voor zijn kritisch standpunt uit. Hij laat geen oogenblik gissen, wat men aan hem heeft.

Kunnen wij dezen korten commentaar daarom niet voor bredere kring aanbevelen, onze theologen dienen er kennis van te nemen.

HEPP.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:
Lutjegast: W. Oosterbeek, te Ter Apel en H. v. d. Zanden te Wapenveld.

Nieuweoord (Dr.): B. G. de Bruijn te Oude- en Nieuwe-Bildt en J. S. Schaafsma te Gasselternijveen.

Beroepen te:
Gameren: W. H. Bouwman te Capelle a. d. IJssel.
Hoofddorp: S. Neecken te Uteum.
Kielwindeveer: J. A. Winter, cand. te Bierum.
Nieuweoord (Dr.): J. S. Schaafsma te Gasselternijveen.
Schoonebeek: Joh. Booy, cand. te Hoogeveen.

Aangenomen naar:
Oosterend-Hiljaard: F. Guillaume Jr., cand. te Amsterdam.

Bedankt voor:
Gonda: J. Douma te Den Haag-Oost.
Hoogzaam-Sappeneer: J. A. Verhoog te Klazienaveen.
Surhuisterveen: D. Peenstra te Borger (Dr.).

Intrrede te:
Moerbrecht: D. P. Kalkman, Tekst Jes. 40: 9—11.
Ooster-Niekerk: E. Nawijn, cand. Tekst Ps. 71: 15 en 16.
Oosterzee: I. A. Gravestein, cand. Tekst 2 Petr. 1: 10.

Afscheid van:
Den Haag-Oost: G. H. Kuiper, Tekst Eph. 5: 14—21.

Beroepingswerk.

Te Anna Paulownapolder heeft de Kerkraad der Geref. Kerk besluiten dien van de Kerk van Den Heider te bezoeken twee predikanten te beroepen en een overeenkomst te willen aangaan, teneinde gezamenlijke prediking tezamen catechetisch onderwijs in A. P. mogelijk te maken. Den Heider heeft het voornemen voorloopig van de hand te laten glijden.

Te Maastricht had de Kerkraad der Geref. Kerk de Classis Den Bosch verzocht naar afkorting te willen spreken over het feit, dat den laatsten tijd meerdere kerken een beroep uitspreken op predikanten in een tijd, dat deze een beroep van een andere kerk overwegen.

De Classis houdt aan dit verzoek niet te voldoen, omdat zij niet in staat is, de motieven te beoordeelen, die sommige kerken er toe leiden, een predikant te beroepen, die reeds ten ander beroep heeft te overwegen.

Combinatie.

Vanwege de Part. Synode van Geref. Kerken in Noord-Brabant en Limburg is de Classis Den Bosch opgedragen bij de Kerken van Vrijhoof-Capelle en Sprang aan te dringen op combinatie. De Classis heeft een drietal personen aangewezen om met deze Kerken te spreken. (R.)

Evangelisatie.

De Classis Den Bosch van Geref. Kerken heeft een commissie benoemd tot het voorbereiden van een eigen z.g. Auto-Zending.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD-VERBAND“.

Intrrede te:

Tienhoven: G. Ubbink, Tekst 2 Cor. 4: 7.

Afscheid van:
Tienhoven: E. L. Smeekink, Tekst Matth. 16: 13—16.

CHIL. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Bussum-Naarden: P. J. de Bruijn te Veenedaald en J. L. de Vries te Rijnburg.

Beroepen te:

Bussum-Naarden: J. L. de Vries te Rijnburg.
Kampen: K. Bokhorst, cand. te Elburg.
Utrecht: G. Salmons te Amersfoort.

Bedankt voor:

Maarsse: H. Hoogendoorn te Bunschoten.
Soest: P. de Smit te Boskoop.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Bedankt voor:

Axel: A. Verhagen te Middelburg.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Barneveld: I. Kievit te Baarn.
Beulhuizen: J. Haring te Nieuw-Beigerland.
Cubaard: D. J. Petersse te Hien en Dodevaard.
Gouda: C. J. Schweitzer te Werkum.
Kralingen en Giessendam-Niederhardinxveld: J. E. Klomp te Oldebroek.
Nijverdal: A. Rymans te Thamen a. d. Amstel.
Ridderkerk (toez.): J. Enkelaar te Ouderkerk, a.d. IJssel.
Steenwijk bij Gortachem: H. v. d. Loos, cand. te Rotterdam.
Wijk bij Kampen: N. Warmolts te Wozey.
Zevenbergen (toez.): W. W. Schilder te O. en N. Watering.

Bedankt voor:

Borne: E. v. Meer te Wageningen.
Bekelingen en Zuid-Zijpe: D. Bax, cand. te Den Haag.
Berg: S. Dbona te Hijkersmilde.
Hielsum (Fr.) en Parrega: D. J. Petersse te Hien en Dodevaard.
Winschoten: P. J. v. Veen te Nieuwe Pekola.

Intrrede te:

Kestoren: P. Kruyt, Tekst Jes. 55: 1.

„De Reformatie“ is door zijn groote oplage HET blad voor FAMILIE-ADVERTENTIE. Onze Gereform. kringen gelieven daarmede te rekenen.

APELDOORN BOEKHANDEL G. VAN DEN BOOM

beveelt zich beleeft aan voor de levering van alle BOEKEN, noodig voor School, Catechisatie en Huisgezin.

STATIONSSTRAAT 86 APELDOORN.

G. H. BARNEVELD PAPIER AMERSFOORT

Uitgave van Oosterbaan & le Cointre, Goes
LOURENS INGELSE
Een episode uit het geestelijk leven op Walscheren omstreeks 1780
door A. JANSE
hoofd Chr. School Biggkerke
Prijs f 0.50, franco p. p. f 0.64.
Alom verkrijgbaar in den Boekhandel en na ontvangst v. h. bedrag bij de Uitgevers

J. C. WIRTZ Cz
BEKNOPT OVERZICHT DER KERKGESCHIEDNIS.
VIJFDE DRUK
Prijs 40 cts.
OOSTERBAAN & LE COINTRE
Goes

Uitgave OOSTERBAAN & LE COINTRE. Goes.
LICHTSTRALEN UIT HET WOORD
DOOR **K. WIELEMAKER**
in leven Redacteur van „De School met den Bijbel“
Prijs, in fraalen linnen stempelband, / 3.25.
Tijdens zijn leven schreef de heer WIELEMAKER in „De School met den Bijbel“ regelmatig de rubiek „Lichtstralen“, die zoo zeer de aandacht trokken, dat herhaaldelijk, vooral in onderwijskringen, aangedrongen werd op een bloemlezing daaruit.
Deze wensch is thans vervuld. De heer A. JANSE, hoofd der Chr. School te Biggkerke, één der bijzondere vrienden van wijlen dhr. WIELEMAKER, belastte zich met de samenstelling van de begeerde bloemlezing, welke thans is verschenen.
Er zal zeker geen schoolbibliotheek zijn, waarin dit werk niet een plaats zal vinden, en velen, die zich maar even de „Lichtstralen“ van den heer WIELEMAKER herinneren, zullen zich het werk ook persoonlijk willen aanschaffen, waar de lezing ervan zooveel lichtstralen doet vallen van groote waarde voor het verstaan en doorvoelen van zoo menig schriftwoord, in verband met opvoeding en onderwijs.

Chr. Muziektijdschrift „De Harp“
met maandelijksche Muziekbijlage
f 1.50 per jaar
onder redactie van F. PIJLMAN
Neemt proef met een abonnement en U zult algeheele voldoening smaken.
Administratie-Adres: Fred. Hendrikstr. 94, Amsterdam.

Voor een goede Kerkelijke Administratie
gebruik men onze REGISTERS tot het inschrijven van:
Doopleden, Lidmaten in vollen rechte en Huwelijksbevestigingen
in iedere dikte verkrijgbaar
Proefvellen op aanvraag ter inzage
Verder zijn bij ons verkrijgbaar:
Attestatiën voor Doopleden
„ „ Lidmaten in vollen rechte
Berichtkaarten verhuizing leden
Berichtkaarten Catechisatie-verzuijn
Credentiebrieven
Beroepingsbrieven met Salarisregeling
Briefjes voor voorlezer en organist
Preekboekjes (24 bladz.)
Absentielijsten
Goes OOSTERBAAN & LE COINTRE

Heeren Hoeden- en Mode-Magazijnen
G. J. DE BEER
UTRECHT Burg. Reijgerstr. 34
BILTHOVEN Julianaan 45
Telef. 13107. Telef. 26388.
Stieeds groote keuze
Hoeden, Overhemden, Dassen Pyama's - Sokken ONDERGOEDEREN.

VREDESTEIN TE DRIEBERGEN
biedt temidden van Chr. huuwelijk verkeer, rust en ontspanning. Gezonde gezellige omgeving versterkt het lichaam, verfrist den geest. Tevens gelegenheid voor inwoning en bet. loge's „Vredestein“ geeft meer dan in een adv. kan gezegd. Vraag prosp. met aanbevel. van voorstaande personen.
Hoofdweg 85. W. SLIJTER

Se J
Mede
W
Dr
Dol
Me
Prof
INHOUD:
Kerkelijk
begrijpt
Kerknieu
Th
VAN
Mijne
Met de
meensch
band de
afgesch
uit voor
kwikt ha
is. Hoe z
gemeente
zich met
aansloof
„Mijne
wereld
Van de
oudste g
zoo juist
innering
van het
Abel is
„Zijne w
is tegen
booze, da
tot zwijg
slaaf.
„Verw
u de wa
booze be
de vijan
tegen wa
werken“
gestorven
booze, d
„Allen c
Jezus, J
Verwo
volging
Heel ha
van Isra
de gesch
de gesch
en later
„zij zulle
„Verw
Geldt
We zo
Want
wereld
De wer
vriendel
ons vinc
van voo
schillend
dragen,
is gema
delijk. W
biedigen.
De w
wat al
Mijn
sinds d
ander z
werken
hief? ...
Of...
Zoude
en trouw
tus“ Kon